

Hoe staan we ervoor?

Over het meten van de mate en kwaliteit van de implementatie van SWPBS op een school met de TFI en SET.

Door: Monique Nelen, Windesheim Expertisecentrum PBS

Inleiding

Uit Amerikaans onderzoek [1,2,3,4,5] blijkt dat de implementatie van SWPBS op een school positieve effecten heeft: het aantal gedragsincidenten neemt af, het gevoel van veiligheid neemt toe, leerresultaten verbeteren en leerkrachten voelen zich meer handelingsbekwaam. Deze resultaten zijn gevonden op scholen die SWPBS implementeren zoals het bedoeld is. Met andere woorden: met een hoge mate van implementatiebetrouwbaarheid. Een school die nog maar net begonnen is met SWPBS of een school die er nog niet in geslaagd is essentiële onderdelen van SWPBS succesvol te implementeren, zal minder goede resultaten behalen dan scholen die geruime tijd bezig zijn en Groen, Geel en Rood op orde hebben. Om positieve resultaten van SWPBS op een school te bewerkstelligen is het daarom belangrijk om te weten en dus te meten hoe ver een school is met de invoering van SWPBS.

De ervaring van veel scholen en coaches is dat alleen al het afnemen van een dergelijk instrument een impuls geeft aan het implementatieproces. Samen krijgen de coach en de school zicht op wat er goed gaat in de school en wat er nog moet gebeuren.

Twee van dergelijke instrumenten (te weten de TFI en SET) worden op dit moment gevalideerd in een grootscheeps onderzoek naar de resultaten van SWPBS in Nederland door Monique Nelen van het Windesheim Expertisecentrum PBS.

Onderzoek naar SWPBS in Nederland

In 2009 begonnen de eerste scholen in Nederland met het implementeren van SWPBS op hun school. Sindsdien is er veel gebeurd: er zijn allerlei materialen ontwikkeld voor de scholen en coaches, implementatiehandboeken zijn geschreven, coaches en andere PBS-professionals zijn getraind en er zijn lerende PBS-netwerken van scholen ontstaan.

Onderzoek naar SWPBS in Nederland staat echter nog in de kinderschoenen. De eerste Nederlandse publicaties richtten zich vooral op een beschrijving van SWPBS in de praktijk en zijn afkomstig van praktijkgericht onderzoek [6,7,8]. Er is nog nauwelijks onderzoek gedaan naar de resultaten van SWPBS in Nederland.

In januari 2015 heeft NWO¹ een beurs² toegekend aan onderzoek door Monique Nelen van het Windesheim Expertisecentrum PBS naar de resultaten van SWPBS op Nederlandse basisscholen. Gedurende 3 schooljaren zullen 70 basisscholen gevolgd worden. Niet alleen de mate van implementatie zal jaarlijks gemeten worden. Ook wordt gekeken naar de veiligheid op de scholen, de gedragsincidenten, de Cito-scores voor begrijpend lezen en rekenen/wiskunde en het aantal leerlingen dat extra ondersteuning nodig heeft.

Om de mate van de implementatie te meten op de scholen worden jaarlijks de Schoolwide Positive Behavior Interventions and Support Tiered Fidelity Inventory, afgekort tot TFI en de Schoolbrede Evaluatie Toets, afgekort tot SET [9] afgenomen.

---

¹ Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

² Promotiebeurs voor leraren

Meer dan 100 scholen betrokken

Bij het onderzoek zijn meer dan 100 scholen betrokken, niet alleen basisscholen maar ook scholen voor voortgezet onderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs. Op al deze scholen worden de TFI en de SET afgenomen. Dat levert niet alleen de scholen, maar ook de onderzoekers een schat aan informatie op over de manier waarop in Nederland scholen bezig zijn met SWPBS.

Om al die instrumenten af te nemen zijn inmiddels al meer dan 88 PBS-professionals getraind. De eigen externe coach neemt de TFI af op de eigen school en binnen 2 weken wordt door een onafhankelijke PBS-deskundige de SET afgenomen. Beide instrumenten worden met elkaar vergeleken. Aan de TFI zit een uitgebreid plan van aanpak vast dat scholen hele concrete aanwijzingen geeft voor het vervolg.

Stand van zaken

Op deze website zal met de nodige regelmaat de stand van zaken van het onderzoek geschetst worden.

Indien je interesse of vragen hebt, kun je contact opnemen met Monique Nelen

(mjm.nelen@windesheim.nl)

Referenties

- [1] Muscott, H., Mann, E., & leBrun, M. (2008). Positive Behavioral Interventions and Supports in New Hampshire. Effects of large-scale implementation of Schoolwide Positive Behavior Support on student discipline and academic achievement. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 10(3), 190-205.
- [2] Oswald, K., Safran, S., & Johanson, G. (2005). Preventing trouble: making schools safer places using positive behavior supports. *Education and treatment of children*, 28(3), 265-278.
- [3] Horner, R., Sugai, G., Smolkowski, K., Eber, L., Nakasato, J., Todd, A., & Esperanza, J. (2009). A randomized, wait-list controlled effectiveness trial assessing schoolwide positive behaviour support in elementary schools. *Journal of Positive Behaviour Interventions*, 11(3), 133-144.
- [4] Bradshaw, C.P., Mitchell, M.M., & Leaf, P.J. (2010). Examining the effects of Schoolwide Positive Behavioral Interventions and Supports on student outcomes. Results from a randomized controlled effectiveness trial in elementary schools. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 12(3), 133-148.
- [5] Simonsen, B., Eber, L., Black, A.C., Sugai, G., Lewandowski, H., Sims, B., & Myers, D. (2012). Illinois Statewide Positive Behavioral Interventions and Supports: evolution and impact on student outcomes across years. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 14(1), 5-16.
- [6] Blonk, A., Das, T., Haasen, M., Hoetmer, H., & Wichers-Bots (red) (2014). *SWPBS: schoolbreed gedragsvraagstukken aanpakken in het voortgezet onderwijs. Preventief werken aan een positief schoolklimaat*. Amsterdam: SWP.
- [7] Kuijk, J.van, & Rens, C.van (2013). *Positief met en over PBS. Op weg van een aparte aanpak naar integratie*. Nijmegen/Amsterdam, ITS Radboud Universiteit, Kohnstamm Instituut.

- [8] Nieuw Meesterschap (2013). *School Wide Positive Behavior Support*. Thema nummer Nieuw Meesterschap, 3(3). Garant, Apeldoorn-Antwerpen.
- [9] Nelen, M., & Bergen, E. van (2013). De Schoolbrede Evaluatie Toets (SET^{NL}) als kwaliteitsinstrument van Groen naar Geel. *Nieuw Meesterschap*, 3(3), 23-29.